

SWEDENBORG, EMANUEL

**Oförgripelige tanckar om svenska myntetz
förnedring och förhögning. =Anon.=
Stockholm, uti kongl. boktryckeriet uplagd,
af directeuren Johan Hinrich Werner, åhr
1722.**

Stockholm
1722

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

SWEDENBORG, E.M.

Ex. B

Polit: ekon.
Bankens.
(Pn.)

N: 2.

1722

1700-1829

Förgräpelige Tandlar
 Om
Swenska
MÅNÄSSES
Förnedring
 Och
Förhögning

STOCKHOLM/

Uti Kongl. Bocktryckeriet uplagd /
 Af Directeuren JOHAN HINRICH WERNER,
 Åhr 1722.

Är utgitt 1771, 4te förändr. 5te skriften af E. Swedenborg

21

Om ett Mynt vti ett Rike är grunden
til theß Oeconomie, så bör i anseende thet
til ingen ting vara angelägnare / än at haf
wa thet wel inrettadt; och enär thet på en
god fot är satt / at lemna thet sedan orörod
och orubbadt; ty i otrengdt måhl / at röra
och rubba ett Mynt / är at göra en ändring vti hela Rikets
handel och wandel / och at röra hvars och ens förnemsta
handtering / och rubba thet ådlaste / som vti ens förwahr lig
ger: och i följe theraf / at vnderkastä sig at vara i answar för
hwar och en / som nu och i lengden therigenom kommer at
lida.

Vti intet Land i hela Europen är så stor försigtighet och
ett så noga estertonnkande af nöden / hwad Mynt och theß
valuation angår / som hos oss vti Swerje; hwilket bewisat
kan med ett enda skäl / at förtiga många andra som förbinda
oss theßvtan at vara härvcinnan wahrsamme; neml. man
wet at vti Swerje finnes tweggiehanda slags Mynt / thet ena
af olika beskaffenhet med thet andra: thet ena är ett Silfwer
mynt / hwilket i gemen är / hwarester alt annat bör lempa sig /

medan som ett Mynt af Silfwär i alla Lender wedertagit är / och therhos af en stendig valeur, theruti alla Mynt med hwarandra öfwerenskomma. Thet andra är wårt Kopparmynt / som hos oss består i Plåtar och wti grofwa stycken / hwilcket jemte sin beskaffenhet af Mynt har en beskaffenhet af en Wahra; och som all Wahra efter sin begiärlighet och nödwendighet skattas högre eller mindre til sitt Wårde / så följer theraf / at sielfwa fonden til thet Myntets valeur ändrar sig och grundar således sin credit uppå någon owisshet. Ty fodras / som sagt är / ett noga estertencande / emedan twenne stilsjachtige Mynt Sorter i ett Land finnes / at thet ena Myntet må wel öfwerens stemma med thet andra; så at begge thes igenom kunna i Landet behollas / utan at thet ena måste rymma lägret för thet andra.

Thet är bekant / at när ett Mynt beholler lenge sin valuation, at therefter rettar och setter sig thet som i Landet med penningar köpes och säljes. Är Myntet satt på en låg fot / så kommer med tiden alt hwad theremot swarar / i samma proportion; men förhöjes thet / så förhöjer alt sig småningom therefter / tils thet kommer i samma sticck och likhet dermed / fast thet i förstone plågar balancera sig. Sammaledes om thet sedan skulle devalveras, så fodras en tid / innan som alt annat kan lempa sig therefter / som kommit med Myntet i lika förhöjning. Är therföre altid stort betencande wårdt at förhöja ett Mynt; som ock ei mindre / at sedan thet en gång förhöjdt är / och hwad theremot swarar / medels tiden satt sig efter berörde förhöjning / åter röra thet; tå man intet
alles

allenast rubbar thet / utan therhos alt hwad themed är Kommit / som sagt är / i en likhet.

Zuru såsom vårt Swenska Mynt esomostast är förhöjde och sidst i hwad proportion til siet förra utwärtas Wårdo / är allom bekant: Zuru jemmwel / sedan förhöjningen är skedd / all ting har tid efter annan Kommit med Myntet i en likhet och ännu närmare lärer komma / skal utförligen i thet följande wisas. At thet inom så få åhr har kunnat ske / kan man så mycket mindre vndra på / som man haffte emedler: tid then fataliteten, at vårt redbara Mynt har aldeles Kommit ur bruk / eller ock är förwepladt uti Sedlar och Myntetecken / them man föga achtat mehr än helfften eller en trediedehl emot thet förhögda Myntet: igenom hwilckas bruk alt thet / som för Mynt köpes och seljes / har Kommit til mehr än en dubbel förhöjning: Bör therföre noga i öfwerwägande komma / hwad man nu sedermera har at befahra / ther Myntet skulle förnedras / om icke thet minsta wore förlusten af Myntet / och förlusten af alt thet andra / som therpå henger / icke wore af en större consequence: Jemmwel / om icke så wel en förhöjning / som sedan efter en tidz förlopp en förnedring med lika förlust bör anses.

At wisa ännu närmare / at Myntet har bracht i en förhöjning med sig alt hwad uti Riket emot Mynt plägar swara / och at thet opsatt all inrikes handtering icke allenast til 50 / utan til 100 och 150 pro Cent, så wil man först andraga Swenska Jernet til exempel, som är then förnemsta

sta Skatt vti Riket / och ibland the endaste Medlen tillika med Kopparn / hwarpå Riket har at byggia sin welferd / och at wenta sin åhrliga inkomst waf. Man finner at thes tilwerckning igenom Myntets förhöjning jemte Myntetens nens slätta wårde emot all utwertes apparence, wårckeligen är kommit ut sitt beste och förra sticck / och är bracht uti ett annat / hwar uti thet står i eswentyr och fahra / thet en enda rörelse skulle göras i Myntet. Förr har man bekömit alle hwad som fodras til Jernets tilwerckning för helften och för en trediedehl af then omkostnad som nu. Ut Tackjernet har förhöjdt sig til tre gånger sitt förra pris / och at likaledes Malmen / Kohlen / förflar / Fracht och annat / är bekant: så at the som förr med sin goda Winst hafwa såldt thet för 28 til 30 Daler / hafwa nu förtiden noga at se sin utkomst wid 36 / 40 / 45 ja 48. Men här förstår man the werck allenast / som aldeles eller til en dehl föranläne äro / at köpa til sin smidning Tackjern / Kohl / och betiena sig af andra / hwad fohror angår; Men them / som ännu äga sina stogar / masvagnar och egna hestar / synes ändringen i Myntet mindre förfång hafwa giordt / fast doch / som tycks / förhöjdt sielfwa omkostnaden wid thetas tilwerckningar til 25 och 50 pro Cent.

Men hwad fahra / som wårt Swenska Jern står uti / fast af utwertes anseende man tencka skulle thet kommit til sin högsta förmohn / ser man klart nog / thet man går til grunden theraf: skulle Myntet röras / på hwilkens waluation thet är grundat / så kommer ju sielfwa grunden til Jernets tilwerckning at röras: Man föreställer sig til exempel,

pel, the werck/ hwarwid Jernet inwonder 35/ 46/ 45 intet fars
tilwerckas/ och at thet igenom en devaluation af ett Mynt
skulle falla til 30 eller 35; moste ju icke the werck/ som så
ledes bestaffade äro/ gå inwonder/ och the andre utan winst
vthårda/ tils at the med tiden falla vti lågerwall. Zwad
ömhett mon' nu the hafwa om Rikets welferd? som holla
Myntens devaluation för at gagna Landet/ ther likwel thet/
som är Rikets förnemsta Skatt/ vnderkastas therigenom en
så stor eswentyrlighet. Therutas ser man/ så wida en in-
rikes handtering har festadt sig på Myntens gångbarhet/
och thet satt therpå liksom sina rötter/ at en devaluation
wore icke allenast at blott röra Myntet/ utan thet thet
jemte/ som många resor angelägnare är.

Zwad icke för en macht och myndighet skaffar sig en
owahne/ som tid efter annan i ett Land inritar sig? ty af
hwad grund then wara må/ så blifwer then mehr och mehr
skendig och omsider oöfwerwinnerlig; här med wil jag til
en dehl wisa thet icke så lett är at förändra thet/ som i så
monga åhr och af så monga tilfellen har förhögd sig; at
bringa med Lag och med twång alt som ofwannemdt är til
bakars/ är snarare tonckt än giordt; lettare förhöjer sig alt
sådant med ett Mynt än förnedrar sig; bette kunna the bens
da bogen som nödige äro til werckens drifwande/ och som
med mindre skada kunna lemna arbetet ogiordt/ eller ock ma-
terialierna ofolda/ än ägaren kan therföre låta affstanna hela
wercket ic.

Man kan ännu widare wisa/ hwad Brukt; Ägarena Kom-
ma at vrfå igenom en Ändring i ett Mynt/ som kunde göras
ehem

thom osäkra om sin Egendoms bestånd / eller ledzne wid sin handtering: neml. the som med andra hafwa Contraheradt och vtfestadt sin emellan priset på thet vtsmidde Jernet efter Bruktz bestaffenbet til 30 / 35 / 40 Dahl. mohra eller mindre / utan at rekna interesset af förlaget / och then förlust / som Åhrligen sker therigenom at en dehl af winsten faller in uti en owis skuld: Man föresteller sig at Myntet kommer at devalveras, at Contracten theremot stå / och at Jernet faller til sitt förra wårde / mon icke en dehl therigenom förlora skulle anseentligen wid Contracten, och en dehl winna; eller 6 pro Cent; hwad wore thet annat / än at förorsaka the Werckens ruine, och demma sielfwa Ädren til Riketz welskånd? Sammaledes the Contracter som angående Factorier, Fracht / Kohl / Maln / Tackjern ic. åro giorda: the som förr wid sina egna Werck hafwa bestadt för Tackjernet 7 Daler / af orsak at Malmen / Kohlen / Förflorna och annat warit i så mycket lägre pris / åro nu föranlätne at gifwa så förlag til / som erkennas wid Bruktz skuld / och betala Jernet med 10 / 12 / 15 ja 18 Daler / alt efter bestaffenheten af Wercken. Theraf ser man i hwad stånd then inrikes handteringen är kommen igenom Mynt Sorternas förändring / och i hwad stånd thet komma skulle / ther man åter wille låta Myntet falla til sin förra inwertes valeur.

Man har ännu en skada af större consequence at befahra / hwad Jernet angår / i fall Myntet devalveras skulle / som torde i ewiga tider förminsta Riketz inkomster. Man billar sig in / at wårt Swenska Jern moste falla i proportion
til

til ett devalveradt Mynt / neml. ifrån sina 45 eller 50 til 30
eller 32; Men theremot moste man betrakta / sedan Brutz:
Zigaren blifwit wahn at få sin förhögnig igen i Jernet / som
han anvendt i omkostnaden / at intet säkert theras kan slus
tas / thet Jernet så snart falla skulle i likhet med Myntet.
The som äga sina äncfla och dubbla Förlager / lära intet så
snart låta twinga sig til ett nedrigt pris / som wore them til
skada / som förr bewist är: hwarotaf följa skulle / at antingen
Jernet i devalveradt Mynt behölle sitt wahnliga pris / eller
ock förlorade thet aldeles: thet förra synes vara af en större
consequence, än thet senare; skulle Jernet twingats til så högt
pris i förnedrade Mynt som i ophöjdt / så moste ju thet i lika
proportion, som Myntet förnedradt är / blifwa utom Lands
förhöjdt: hwad therotaf följa kan / lærer en hwar betre hos
sig kunna sinna / än at thet behöfwes för sina orsaker skul här
widare utföras. Antingen nu en devaluation förorsakade
Jernetz stegrande på wrettes Orter / eller thes fallande på in
rikes / så wore begge til Werckens ruine.

Hwad om Jernet sage är / strecker sig jennwel til Koppars
ren / och är therwid nestan enahanda bestaffenhet: neml. at
förhögnigen som jennwel Mynteteknens sletta wärde har
gjordt uti hela thes Oeconomie en slig oreda; börande man
så mycket smare vara om Koppar: Werckens wid: macks
hollande / som the äro / hwarigenom handeln har i Swerje
sin rörelse / och hwarigenom åhrligen fourneres Riket med
thet / som nu förtiden i brist af Silfwermynt thet redbares
sta år.

Sielfwa grunden af then rikta tilwerckningen i Swerje

är likaledes / som sagt är / Kommen vr siet förra stück / och i
ett sådant som lempar sig efter valuation af Myntet; alt
som fodras til tilwerckningen / har så smått efter hand för-
högt sig; och hwad som bibehollit sig / i fruchtan för en för-
nedring / wti förra tilståndet / har doch förorsakadt en så myce
ken större skada af en owis skuld; hwilken så wida ovingen-
gelig har varit / som arbetarena efter Lag föränlatne wurit
mot ett föresatt pris fullgöra sin plicht / fast wahrorna /
och lifzmedlen efter Myntet förhöjde äro. Theraf lærer
man se / på hwad fot Kopparen så wel som Jernet är bracht;
samt wti hwad tilstånd thet bringas skulle / sedan thet Kommit
på en högre fot / om en devaluation skedde.

Ännu essentiellare är thet / at förhögingen wti Myntet
icke allenast har hulpit Koppar Bergslagen / utan ännu i leng-
den hielpa lærer / at bringa sin tilwerckning högre och til betra
Landets fördehl / än wtom thes har kunnat ske. Man wet i
Sahlu Grufwan / hwad för åtskillig slagz Malm ther finnes /
hwad för ymnoghet af fattig / hwad brist af rit; hwad för
diup och kostsamma försökningar; hwad eswentyr at wåga
sin Egendomb / ther man ser liten eller ingen liknelse; och
hwad likwel opletet för rum och bringes wt för Koppar /
som alt wti ett Land bör hollas före som en ny opfunnen ri-
kedom: Alt thetta befodras igenom förhögingen af Mynt-
tet: vnder then kan arbetet med ringare förlust göras / försök-
ningarna gå widare / och ibland kunna Orter treffas som
betala omkostnaden / samt thet swagare oparbetas / och me-
ra som moste alt instellas / ther förhögingen intet wore:
therföre / så wida man wil wara öm om stalen och rörelsen i
wår.

wår Swenska Handel / som nu består uti Kopparens tilwerc-
ning / så måste man noga öfwerwåga hwad utaf en Mynts
förnedring skulle härflyta / och huru många 100 resor större
förlust wore at besafra i Rike / än som enda differencen ut-
wisar i Myntets förnedrande.

Thet samma har sig likaledes i alt thet / som är en pro-
duct af Riket / hwilket för widlyfrige wore här enstult at ut-
föra ; som hwad Silfwer ; Bercken angår / hwad Alun,
Victriol, Swafwel / Mast ; och Bråd ; Handelen / Siära / Ulla /
och thylite annat / som i Landet optages / och til större de-
len försendes ut / hwar af Riket har sin åhrliga inkomst / och
hwarmed thet nu endast ballancerar alt thet som inkommer.
Thetta / som säge är / har grundadt sin inretning och sitt
bestånd på ett förhöjdt Mynt / och thet så mycket högre och
fastare / som Mynte ; Zedlar och Mynteketh hafwa emellan
kommit och ännu lagt en förhöjning til / och således sats
ther en owahna in / som neppeligen står at ändras.

Man wil vundersökta nermare / hwad för olägenheter en
förhöjning af ett Mynt kan åstadkomma / och hwad man i
Swerje redan therigenom har most utstå / på thet man thess
nogare må kunna se / hwad som wår förhöjning nu mera kan
wara of til skada / om then bestendig skulle blifwa ; ty at slå
utaf ett Mynt / måste ju ske för the orsaker skull / at alla the
olägenheter affkaffes som förhöjningen af sig föder ; then
förmesta synes wara then / som Landets Commerce i gemeen
angår ; neml. at när ett Mynt förhöjes / så ballancerar sig i
första åhren Handeln / och lika som wåger nu hit och nu thit /

En theß han omsider efter några Åhr har kommit i skänd och i en
likhet med Mynters valvatio; theraf hender/ at våra inrikes
Effecter, som ofwannemde äro / som Jern och alla andra
Producter, beholla en long tid sitt förra pris / och retta sig
äntet efter Mynters inwertes värde / utan mera efter namnet /
hwarigenom Riket inom ett Åhr kommer at betala mehr än
thet / som privati igenom förhögnings wunnit; för ett
exempel wil man allenast andraga Jernet / som strax efter
förhögnings tiden til ingen dehl förhögd blef / utan i några
Åhr behölte sitt wahnliga pris til 30 a 32 Daler; hwarvtas
förhögnings har most komma the wlensta til godo / som
utwägar funnit at medels Wahrer / Wexlar / redbart Mynt
insendande ic. göra sig dehlachtige theraf; förlorande såle-
des Landet monga resor thet som någre enstyla winna Kunde-
Theremot / när ett Mynt förhöjes / så följer nödwendigt at
the trafiquerande förhöja sina Wahrer i proportion therester;
hwilket andra orsaken är / hwarigenom förhögnings skadar
oendeligen ett Land; ty hwad utifrån insendes / kommer of
nödwendigt at stå efter then rekning som i böckren finnes / thet
är / efter waleurn af theras Mynt. Thetta är i gemen som ska-
dar ett Land / när Myntet förhöjes / och som monga resor
mehr på ett eller tw åhr drager ut / än någre i enstyla kunna
giordt sig therigenom förmögne; fast förmögenhet består in-
tet i ett blott namn / som ett Mynt förer i skölden / utan i ett
inwertes värde.

Sår ser man the förnemsta olägenheter / som en Mynt-
förhögnings förorsakar i ett Land / som ock then förlust / som
wi på några Åhr har most therigenom weskå: Men at thet
samma

Samma igenom the förflutne Åhrens bistånd har aldeles ått
drat sig och är nu snarare vår förmohn / kan man af ehraf-
renheten finna: Nu märcker man at våra vrgående Metaller
kommit til proportion med Nynters valuation, så at förhöge-
ningen i thet / som of tillhörer är til 50 pro Cent jemnlitt med
Kopparen / och vnderfundom något högre / men the Wahror
som ther emot införes allenast til 30 a 40 pro Cent, som Såd/
Salt / Sift / Tobak / Blåde och annat; hwar vtas ofsehlbart
kommer at slutas / at thet / hwaroti vår förnemsta förlust
och olägenhet har bestådt / nu ändrade sig til vårt besta.
Therfore / sedan alt har bracht sig i ett fördehlahtigt stic / ige-
nom så långt bestående af Nynters valuation, at rubba thet
ledermehra och förat i ett annat stånd / ther man likaledes har
at befructa några Åhrs olägenhet och vara therhos vnder-
kastad en owisshet / huru alt i ett stic / therigenom bringas
kan / wore at låta föra sig vtur sin egen fördehl.

Igenom en Nynt- förhögning förlora the alramest i eee
Rike / som niura Belöningar af Landet / som Rikets förnäm-
mare och ringare Betienter / och större dehlen af Militien och
andre / som ingen indehling åga; The som vndså sin Belö-
ning i Såd ic kunna någorlunda nura förhögningen til gör-
do; men the andre theremot intet; emedan alt hwad til nåhe-
ring och vnderhåll åtgår / efter ophögningen betalas nroste;
hvilket billigt är at them ersetties med en tilökning i lönen / i
proportion til Nynters förhögning. Och som thenna olägen-
het står at ändras / så wore theremot så wel obilligt at settis
hela Rikets allmenna och privata welferd å sido / til at åter-
winna för Landets Betienter en bette valeur i theras lön; som

o^{ck} ei mera billigt at förnöja them med samma Belöning i förhögdte som i förnedradte Mynt.

På samma sett komma the at considereras, som medels Förordningar/ Beting och Contracter föränlätne äro at blifwa wid then lön/ som them tilordnad är/ som Factorer, Arendatorer, allahanda slags Handtwerckare/ Smeder/ Masmeftare/ och i gemen alle Arbetare wid Gruswor/ Vgnar/ i Skogar/ hwilkom pålagdt är/ at låta förnöja sig at en wiff summa för Utsmide eller Arbete: These böra på samma sett häruti achtas som the ofwan nemde/ emedan alt hwad til thetas Underholl fodras/ efter förhögningen lempadt är: i anseende thertil böra the med all stial nitta förhögningen til godo; men med ett förbeholl/ at Myntet blifwer stendigt i nu påstående ualuation.

Uti sådant som Mynt angår/ som en Grund: Pelare är til Landets welstånd/ och hwarpå beror hela thess privata och allmenna Oeconomie, bör o^{ck} noga efterses/ hwad hware och ett Stånd i ett Rike har therigenom för skada eller fördehl. Af thet förhögda Myntet hafwa nu mehra the ingen serdeles skada at wenta/ som Brukt och Landt: Gods åga; Producterna hafwa i samma proportion årnåde en förhögning/ så at lika ballance torde blifwa wid Åhrets slut nu som förr; Therföre lærer Höglofl. Ridderskapet och Adelen/ som o^{ck} Presterskapet/ jennwel Bøndren intet finna sig föränlätne för någon enskylt profit och för en betre utkomst samtyckia til en förnedring af ett Mynt/ hwilket redan på en högre fot har satt sig.

Hwad

Zwad Köpmannen widkommer / igenom hwars hender
Swertes Rikes Medel flyta / och som arbitrerar om then all-
menna Rikets welferd och förmögenhet / then synes til en dehl
ingen winning af förnedringen hafwa at wenta / til en dehl
har han then ansenligen. En sådan Köpman / som igenom
industrie förwerfwar sig sin Egendomb / antingen med Cul-
tivation af Landet ther han bor uti / eller igenom förädlande
af theß grofwa Effecter; igenom egna Skepp och theras fart;
igenom debiterande af Rikets Producter på aflägsne Orter /
och hentande af Retourer vhr första hendren: Alle som
therigenom hafwa sin Winning / och förkofra sitt Lands
förmögenhet igenom sin egen / the sökia sellan af en Än-
dring i ett Mynt någon förmohn; ty them är inwertes
valeurn i Myntet en Grund / therpå är utreknad theras a-
vance; och ther igenom en blott hendelse af ett Mynt til-
faller them någon fördehl / holla the sådant som ett öfwer-
skott af en Winst / som them vr sitt eget Land med oretta
tillflutit. Men the theremot / som antingen igenom debite-
rande och flitigt föryettrande af inkommande Wahror / som en-
dast hentade äro vr andra eller tredje handen / eller ock ige-
nom förnedrande af utgående / sökia en Winning och framsteg
til sin optomst / thet är / the som göra sig på Landets depence
förmögne / hwilken förmögenhet egenteligen består uti interes-
set af the capital, som Landet förlorar; theße / hwarom förmåle
är / torde blifwa igenom rubbande af ett Mynt på ett eller an-
nat år åter satte på föttern: Man wet thet Wahrona efter
en devaluation holla en tid ännu sitt förra pris / och låta sig så
snart intet fellas efter proportion af Myntet / tå i devalveradt
Mynt the torde blifwa dehlachtige af större wicht och inwert-

tes valeur, och i följe theras bättre Kunna förnöja sina Creditorer. Sammaledes om Rikets Producter föllo igenom en devaluation til ett nedrigt pris / hvarigenom Agaren sattes ut sin retta Winst / så torde åter Wercken bringas under likas förslag: hvarigenom Winsten fölle the retta Agare utur hendren / och i andras / som mindre sumade word at använda then til Landets Cultur. Thosse så wel / som en dehl Utlenningar / skulle af en Mynt: Förnedring allrabest wotta sin profit.

Zwad the allmänna inkomster Cronan tilhörige widkommer / så synes the wara så mycket förminskade som stilsnaden är emellan thet förra och senare Myntet. Men thet emot är at merckia / thet Zon har förhögningen at niuta ut goda wid alla the tilfellen / thet wstylderna af Landet betalas in natura, som uti Spanmähl / uti Jern för Hans marskatt / Tijonde; uti Koppar Afgifften / och jemmwel i thet som med Silfwermynt kommer at ehrleggias. Jemnförer man här ett med annat / samt thet emot proportionerar thet / som i samma Mynt: indehning / som förr / utbetalas moste; jante åtskilnaden / om Myntet skulle devalveras, och Vergifternas i samma Summor / som förr / blefwo faststelt; lårer man intet så lett kunna se / at igenom en devaluation befremjades thesse förr omnemde inkomster. Och som alt sådant står at förändras / lårer thet intet kunna wara orsak til at ett Mynt skal wran anseende til alla the inconvenientier, som ofwan nemde äro / bringas inwnder.

Emot the ofwanberörde inkomster bör jemmwel billigt stellas the Wstylder / hwilka ännu åligger publico at erleggias /

leggia / som hwad Lahn / Förpantningar och andra Fodringar widkommer : För sin anseenlighet skul wore the til så mycken större gravation, enär the böra ersettias / som Myntet är nedriggare / och af större wicht. Ett maxime af en stor Puissance är / när monga Vegiffter förhanden äro / at han låter förhöja Myntet / at komma therifrån så mycken lettare.

Mongen torde tenckia / at vårt Swenska Mynt bestående i Koppar / hwilket therhos / som sagt är / har en egenkap af en Wahra / högre är steldt / än at thet kan som en annan Wahra med fördehl sendas ut / och at thet således intet kan tiena i Zandel och Wandel med andra Nationer ; men thervtinnan begripes intet rett hwad Effect i thy måhl en Mynt: förhöjning och förnedring åger. Förhöjningen hindrar ingalunda Commoditeten af wxförseeln / ei heller förnedringen : utan så snart wexeln har lempadt sig efter valeurn af Myntet / och har satt emellan thet wrenska en likhet / så hindars intet widare Myntets wxförande. Til exempel, ther Plåten i Swerje wore 6 Daler och Ritzdalern i Holland betaltes med 24 a 25 Marck igenom wexel; eller ock / om then gieller 9 Daler / och Ritzdalern i Holland theremot betales med 35 a 36 Marck / så kan ju med nestan lika fördehl Plåten sendas ut / emedan som wexeln steller sig efter förhöjningen och frachten efter wichten. Therföre hwad som hindrar Swenska Kopparmyntets wxförande / är allenast wexelns fallande : och hwad som befördrar / är thes stigande. Om man tillåter wexeln stiga til 40 eller 44 Marck / så betalar sig all omkostnad wid ut,
C
sende

sendningen / och thesutom har man Winst af sielfwa Plästen at förwenta ; så at thet ingalunda härröra kan af en förhöging eller förnedring / at Kopparmyntet holles i Landet qwart eller sändes ut / utan endast af wexelens stigande och fallande / samt en dehl af Metallens pris utomlands.

Härutaf lærer kunna ses / at nödige är / at man om Wexelens stigande och fallande hafwer omsörg / och at then proportioneres til Kopparens wärde / och thehos til the omkostningar / som fodras enär then utföres. Solles then nedrigt / så följer theraf / at Kopparen blifwer i Landet qwart / utrikes Commercen hindras til någon dehl / men then inrikes ökar sig / och thet så mycket mer som Myntet samlar sig i Landet ; inkommande Wahrona falla / som införskrifwas kunna med commoditet vnder en låg cours , the utgående holles i pris / och mehra som Landet til förmöhn tycks wara. Men theremot om tillåtas skulle / at Wexeln dirigerar sig sielft efter ballancen i Handelen / så hade man snart i Swerje at befahra / thet han förhöjde sig longe öfwer sitt wärde ; af orsak at thet inkommande här å orten intet betalas med alt thet utgående : Men therigenom hade man then osägenhet / at alt wårt Mynt sändes ut Landet / inrikes Commercen stadnade / inkommande Wahror moste högt betalas / the utgående i brist af penningar föllo inwonder proportion af the inkommande / och mera som man ofehlbart har at förmoda / enär en gång Wexelen sielft får sin frihet / och inga publica Medel för handen äro / som ersettia kunna ballancen uti Handeln.

Swad proportion wara bör emellan Swenska Silfwer
och Koppar: Myntet / at begge skola i Landet qwarhollas /
wore här något widlyftigt at utföra: doch at then nu
warande förhögnung i begge / jemnit är och swarande emot
hwart andras wärde / kan af theras lager och utförfels
bekostningar / som ock af theras valeur utomlands best ses
och aftagas.

Som förändringen af ett Mynt är skadelig / så är
jennwel rychtet therom / hwarwetaf mycken oreda kan här
flyta / som på en long tid sedan intet står at ersettias. Sielf
wa rychtet förorsakar mongens speculation til at affettia
Myntet förrän thet afflår / och at göra sig sielf therifran
fri och ledig; at använda thet i Wahror eller annat / sluta
om sin egendom wisa Contracter, och ändra goda dessei-
ner &c. Andre theromot förachta Myntet / och beholla sin
fasta och lösa egendomb / såsom til en säkerhet / i fall Mynt
tet afflå skulle; hwarigenom skadnar Handelen med inrikes
Effecter; med mera som man intet af nöden har här at op-
nemna: Börande uphofzmen af sådane rychten wara under-
kastade ansvar / och thet så mycket swårare / som thewetaf
så mongens förlust ondwiteligen följer.

Af the anförda skäl lærer kunnas ses / at en förhögnung
är ett Land högst skadelig; som ock en förnedring / sedan
thet en tid har warit förhögd / och lika som inrettade och
och bygd på sin gångbarhet hela Rikets Oeconomiska wer-
sande: så at onckeligen följer thet / som i början sagt är /
nemli

nemligen/ at i oomtrengde måhl röra och rubba ett Mynt/
wore at röra hvars och ens förnemsta handtering/ och rubba
thet ådlaste som uti ens förwahr ligger/ samt at göra
en ändring uti hela Rikets Commerce, och i följe theraf/
at vnderkasta sig at wara i ansvar hos hwar och en/
som nu och i lengden therigenom kommer
at lida.

www.books2ebooks.eu